

VASTUTSÜKLILISE KAPITALIPUHVRI MÄÄR

EESTI PANGA HINNANG VASTUTSÜKLILISE KAPITALIPUHVRI MÄÄRALE (II KVARTAL 2021)¹

Eesti Panga 2021. aasta juuni hinnangu järgi ei ole krediidsüklilist tulenevad süsteemsed riskid praegu suured, mistõttu on põhjendatud vastutsüklilise kapitalipuhvri määra säilitamine 0% tasemel.

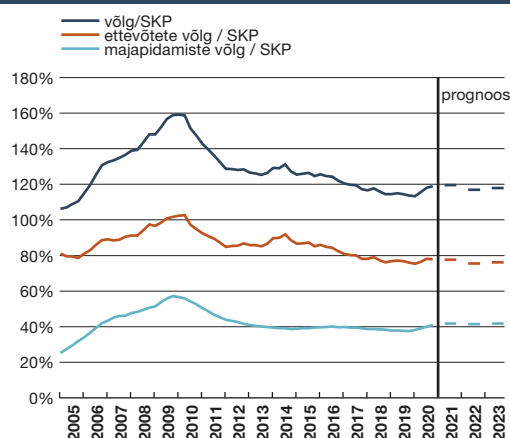
- Kohaldatav vastutsüklilise kapitalipuhvri määr: **0%**
- Standardne võla ja SKP suhtarv: **119%**;
selle kõrvalekalle pikaajalisest trendist: **-3 protsendipunkti**
- Puhvri arvutuslik määr: **0%**
- **Puhvrimäär põhjendus:** reaalsektori võla kasv on pikaajalisest keskmisest nominaalsest majanduskasvust endiselt aeglasem. Kuna kiire laenukasvu risk on praegu väike, peab Eesti Pank sobivaks hoida pankadele kohaldatav vastutsüklilise kapitalipuhvri määr 0% tasemel

Reaalsektori võlakoormus jätkas nominaalse SKP langusest tulenevalt 2020. aasta lõpus kasvu.

Võla ja SKP suhtarv tõusis 2020. aasta viimase kvartali lõpuks 119%ni (vt joonis 1). Võlakoormuse kasv oli tingitud peaaesjalikult sellest, et samal ajal kui nominaalne SKP kriisi tõttu vähenes, jätkas reaalsektori võlg kasvu, ehkki aeglasemas tempos. Majanduse järsu languse ajal on selline võlakoormuse tõus ootuspärane.² Suure tõenäosusega majanduskasvu taastudes võlakoormuse kasv taandub ning võlakoormus alaneb 2023. aasta lõpuks hinnanguliselt 118%ni.

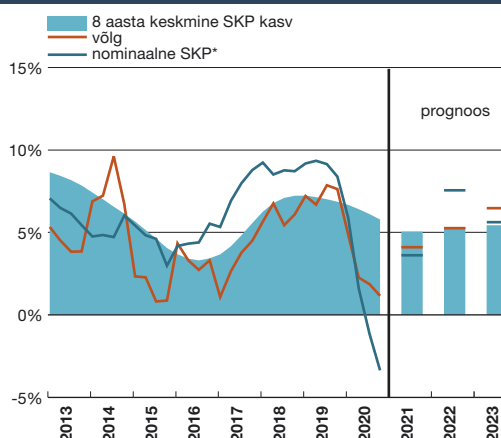
Reaalsektori võla kasv aeglustus 2020. aasta lõpus 1,2%ni (vt joonis 2), olles pikaajalisest keskmisest nominaalsest majanduskasvust (6%) endiselt aeglasem. Ka ettevaates ei ole Eesti Panga märtsiprognnoosi järgi oodata, et järgmise kahe aasta jooksul reaalsektori võla kasv ületaks nii jooksvat kui ka eelneva kaheksa aasta SKP keskmist kasvu. Reaalsektori võla kasvu aeglustumist on enim mõjutanud ettevõtted, kelle võlg alanes 2020. aasta neljandas kvartalis aasta võrdluses pea 1%.

Joonis 1. Reaalsektori võlakoormus

Allikad: statistikaamet, Eesti Pank.

Joonis 2. Reaalsektori võla ja nominaalse SKP aastakasvu prognoos

* Libisev 4 kvartali SKP aastakasv.
Allikad: Eesti Pank, statistikaamet.

1 Hindamise meetodikat on lähemalt kirjeldatud Eesti Panga väljaandes „Vastutsükliline kapitalipuhver. Puhvri määra kehtestamise põhimõtted ja indikaatorid“, oktoober 2015.

2 Näiteks võis sarnast dünaamikat täheldada 2008.–2009. aasta majanduskriisi ajal.

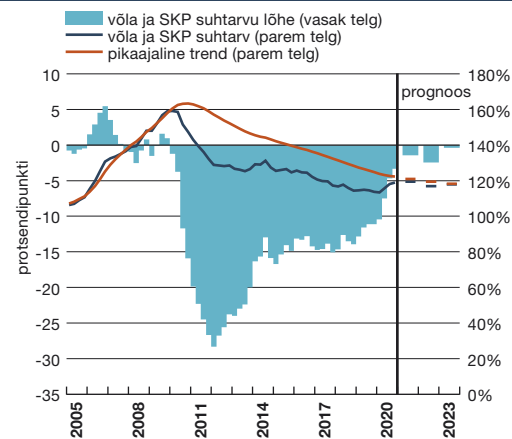
Majapidamiste võla kasv on püsinud viimases kolmes kvartalis aga 5% juures. Eelkõige on suurenenud eluasemelaenude maht, mis moodustab enamiku majapidamiste võlast. Nõudlus eluasemelaenude järele taastus pärast 2020. aasta kevade ajutist ebakindluse perioodi kiiresti ning portfelli aastakasvu tempo tõusis 2021. aasta esimese kvartali lõpuks taas 7%ni. Eesti Pank on kinnisvaralaenudest tulenevate riskide maandamiseks kehtestanud kolm piirmäära: laenusumma ja laenu tagatisvara väärtuse suhtele (85%), laenu- ja intressimaksete ning laenuvõtja sissetuleku suhtele (50%) ja laenu tähtajale (30 aastat).

Baseli pangajärelevalve komitee meetodika alusel arvatud nn standardne³ võla ja SKP suhtarvu lõhe oli 2020. aasta neljanda kvartali lõpus –3 protsendipunkti (vt joonis 3). Eesti Panga kasutatav täiendav⁴ lõhe oli –14 protsendipunkti. See tähendab, et võla ja SKP suhtarv on praegu võlakoorumuse pikaajalisest trendist madalam, mistõttu on vastutsüklilise puhvri arvutuslik määr 0%. Kuigi võla ja SKP suhtarvu lõhe on järjepidevalt kahanenud ja kahaneb hinnanguliselt veelgi, ei muutu standardne võla ja SKP lõhe siiski ka veel lähiaastatel positiivseks.

Pankade laenumarginaalid on pisut alanenud. Nii ettevõtete pikaajaliste laenude kui ka majapidamiste eluasemelaenude intressimäärad on viimasel kuuel kuul suurenenud konkurentsi tõttu veidi vähenenud (vt joonis 4). Ka pankade laenutegevuse uuringu tulemused näitavad, et nii 2020. aasta viimasel kvartalis kui ka 2021. aasta esimeses kvartalis leevendati mõningal määral ettevõtete ja majapidamiste laenu tingimusi.

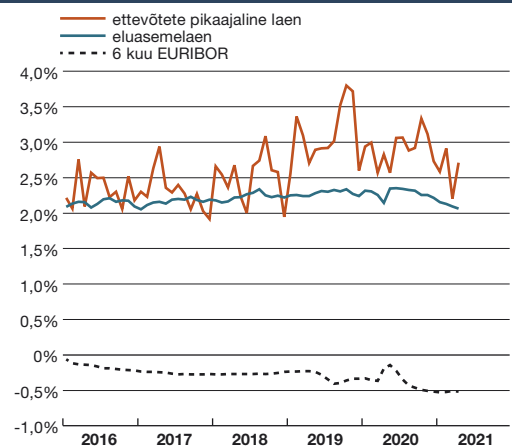
Kokkuvõttes ei pea Eesti Pank praegu vajalikuks vastutsüklilise kapitalipuhvri määra muuta. Hinnang lähtub sellest, et reaalsektori võla kasv on pikaajalisest keskmisest nominaalsest majanduskasvust aeglasem. Lisaks ei ole ka ettevaates oodata, et reaalsektori võla kasv hakkaks pikaajalist SKP kasvu enne 2023. aastat järjekindlalt ületama. Kuigi senine areng ei viita praegu tasakaalustamatustele laenu turul, püsib siiski oht, et võlg võib hakata kasvama prognoositust kiiremini, mis võib omakorda suurendada krediidsüklilist tulenevaid riske. Seepärast jälgib Eesti Pank võla kasvu ja seda mõjutavaid näitajaid ning võib vajaduse korral kehtestada vastutsüklilise kapitalipuhvri määra 0%st kõrgemal tasemel.

Joonis 3. Standardne võla ja SKP suhtarvu lõhe

Allikad: statistikaamet, Eesti Pank.

Joonis 4. Eluasemelaenude ja ettevõtete pikaajaliste laenude kaalutud keskmine intressimäär

Allikad: Euroopa Keskpank, Eesti Pank.

³ Standardse võla ja SKP suhtarvu puhul kasutab Eesti Pank võla leidmiseks rahvamajanduse arvepidamise finantskontode kvartalstatistikat. Võlg sisaldab reaalsektori nii Eestist kui ka välismaalt võetud laene ja emiteeritud võlakirju. Tegu on konsolideerimata näitajaga.

⁴ Täiendava laenu ja SKP suhtarvu arvutamisel kasutatav kitsas krediidiagregaat sisaldab Eestis tegutsevatest pankadest kodumaistele ettevõtetele ja majapidamistele antud laene ja liisinguid.